

Vodič po družbeni odgovornosti

Vodič za podjetja, odrasle in odločevalce o usklajevanju
in izvajanju družbene odgovornosti

Hi4CSR

Harmonization and implementation of
Corporate Social Responsibility EU Directives

FUNDED BY

PARTNERS

Vsebina

O projektu	4
O vodiču po družbeni odgovornosti	4
Projektno partnerstvo	5
RRiF, Hrvaška	5
ABIS, Belgija	5
Bridging to the Future, Velika Britanija	5
Ekvilib Inštitut, Slovenija	5
Global Impact Grid, Nemčija	5
IDOP (The Croatian Institute for CSR), Hrvaška	6
Univerza LUM, Italija	6
Pontis Foundation, Slovaška	6
1. Nefinančno poročanje	7
Zakonodaja	7
Osrednji del	7
Dobre prakse	11
2. Spodbujanje predelave rabljenih materialov	13
Zakonodaja	13
Osrednji del	13
Dobre prakse	14
3. Doniranje hrane	16
Zakonodaja	16
Osrednji del	16
Dobre prakse	18
4. Eko oznake	20
Zakonodaja	20
Osrednji del	20
Dobre prakse	22
5. Zaposlovanje invalidov	24
Zakonodaja	24
Osrednji del	24
Dobre prakse	25
6. Okvirna direktiva o vodah	27
Zakonodaja	27
Osrednji del	27
Dobre prakse	29

Vse slike so ponatisnjene z dovoljenji.

Avtorji:

Ivan Petarčić, MCF, senior specialist, RRIF-Plus d.o.o., Croatia

Marina Tomić, BA Sociology and Comparative Literature, project manager, The Croatian Institute for CSR – IDOP, Croatia

Marco Matrisciano, post-graduate Master in European Studies, Manager Research & Funding at ABIS - The Academy of Business in Society, Belgium

Xavier Lewis Rodriguez, BSc., Social Projects Manager, Bridging to the Future, England

Petra Hartman, BA Political Science, project manager, Ekvilib Institute, Slovenia

Boris Bulatovic, Dipl.-Ing., Co-Founder, Global Impact Grid GbR, Germany

Giulia Netti, PhD student in the Economics and Management of Natural Resources XXXI cycle, LUM Jean Monnet University, Italy

Tatiana Čaplová, BA, Programme Manager for CSR, Pontis Foundation/Business Leaders Forum, Slovakia

Urednici:

Nikolina Markota Vukić, PhD, CSR reporter and Co-founder, The Croatian Institute for CSR – IDOP, Croatia

Ludwig Roger, PhD, Senior Manager EU Project and Funding at ABIS – The Academy of Business in Society, Belgium

Duncan Chamberlain, PGCE and BSc., Managing Director, Bridging to the Future, England

Ela Kurtcu Bulatovic, M.A., M.A., B.A., Co-Founder, Global Impact Grid GbR, Germany

Angeloantonio Russo, PhD, Director of PhD program in The Economics and Management of Natural Resources. Full professor of Management, LUM Jean Monnet University, Italy.

Michal Kišša, MBA, Mgr. Programme Director for CSR, Pontis Foundation, Executive Director, Business Leaders Forum, Slovakia

Kontakt za dodatne informacije: rrif@rrif.hr

O projektu

Hi4CSR je projekt z uradnim naslovom **Harmonization and implementation of EU CSR Directives**, ki je potekal pod okriljem programa **Erasmus+** med oktobrom 2016 in aprilom 2018. Gre za vseevropski projekt, ki ga je zasnovalo osem evropskih organizacij, ki delujejo na področju družbene odgovornosti. Projekt se osredotoča na direktive Evropske unije s področja družbene odgovornosti podjetij (DOP), v ospredju pa so naslednja področja: nefinančno poročanje, eko oznake, doniranje hrane, zaposlovanje invalidov, trajnostno upravljanje z odpadki in okvirna direktiva o vodah. Namen projekta je deliti primere dobrih praks med vključenimi državami in izobraževanje odraslih na področju harmonizacije in implementacije EU direktiv. Projekt tako skozi vključevanje majhnih in srednje velikih podjetij, univerz, nevladnih organizacij, raziskovalnih inštitutov in organizacij civilne družbe prispeva k razvoju trajnostnih politik in strategij.

O vodiču po družbeni odgovornosti

Vodič po družbeni odgovornosti je sklepno delo sodelovanja med partnerji na sedmih glavnih učnih aktivnostih projekta. Namen vodiča je praktično in sistematično predstaviti sedanje stanje, izvajanje direktiv EU in primere najboljših praks na področju družbene odgovornosti. Priročnik je namenjen predstavnikom podjetij vseh velikosti, odločevalcem, raziskovalcem, strokovnjakom, študentom in vsem, ki jih zanimata družbena odgovornost in trajnost.

Evropska unija opredeljuje družbeno odgovornost podjetij kot prevzemanje odgovornosti za družbene vplive podjetja. DOP postaja zaradi vse večjega pritiska na podjetja, da morajo pozitivno vplivati na družbo in zmanjševati okoljske vplive, vse pomembnejše področje. Iz tega razloga je potrebno družbeno odgovornost vključiti v strategijo in aktivnosti vsake organizacije. EU je trdno prepričana, da je družbena odgovornost pomembna za trajnost, konkurenčnost in inovativnost evropskih podjetij in gospodarstva. Zato je razvila celovit pravni okvir na različnih področjih družbene odgovornosti, kot so nefinančno poročanje, zaposlovanje invalidov, spodbujanje predelave rabljenih materialov, doniranje hrane, eko označevanje in odgovorno upravljanje z vodami.

Projektno partnerstvo

RRIF, Hrvaška

RRIF-plus Ltd. je leta 1990 ustanovljeno vodilno hrvaško založniško in svetovalno podjetje, ki deluje na področju računovodstva, davkov in financ. Objavljajo revije, priročnike in vodnike, ki so postali nepogrešljiva literatura v ekonomskih šolah, visokih šolah in univerzah, pa tudi za podjetja, banke, nevladne organizacije in revizijske in računovodske družbe. Z vzpostavljeno močno mrežo finančnih strokovnjakov, odločevalcev in podjetij, je RRIF vzpostavil ugled kot ena najboljših izobraževalnih institucij za gospodarsko zakonodajo na Hrvaškem, vključno z zakonodajo s področja družbene odgovornosti in prenosom direktiv EU v hrvaško zakonodajo.

ABIS, Belgija

ABIS - The Academy of Business in Society je **globalna mreža, ki jo sestavlja preko 100 podjetij in akademskih ustanov**, ki s svojo strokovnostjo, zavezanostjo in sredstvi vpliva na vlaganje v bolj trajnostno prihodnost za podjetja v družbi. ABIS se zavzema za razvoj znanja in izobraževanja v skladu s cilji trajnostnega razvoja Združenih narodov pri prehodu v trajnostno, odporno in vključujoče gospodarstvo.

Bridging to the Future, Velika Britanija

Bridging to the Future je nastal kot investicijska družba, ki vlaga v start-up podjetja in podjetja za zgodnjo rast v različnih sektorjih in državah. Inkubator, poslovno svetovanje in naložbe združujejo tako, da lahko svojim partnerjem po vsej Evropi omogočijo finančno neodvisnost. Vlagajo v več kot 40 podjetij in delujejo v različnih sektorjih in regijah v 15 državah po Evropi.

Ekvilib Inštitut, Slovenija

Ekvilib Inštitut je neprofitna organizacija, ki deluje na področju družbene odgovornosti, človekovih pravic in razvojnega sodelovanja. Pri svojem delovanju spodbujajo politike in prakse, ki prispevajo k družbeni odgovornosti vseh akterjev v globalnem razvoju in spoštovanju človekovih pravic. Razvijajo in svetujejo v projektih, povezanih z družbeno odgovornostjo: certificiranje Dužini prijazno podjetje in Družbeno odgovorno podjetje, svetovanje in priprava trajnostnih poročil, certificiranje Ekspert ISO26000, izvajajo pa tudi izobraževanja s področja antidiskriminacije in raznolikosti in zdravja pri delu.

Global Impact Grid, Nemčija

Global Impact Grid GbR je svetovalna mreža, ki deluje na področju družbenih inovacij in pozitivnih učinkov, osredotočeni pa so na spodbujanje sinergij ter pomoč pri razvoju teh konceptov v Evropi in izven nje. Osredotočajo se na področja podjetništva, družbenih inovacij, odgovornega

upravljanja in trajnostnega razvoja. Pri rasti idej in podjetij podpirajo posamezne podjetnike, inovatorje, novoustanovljena podjetja in majhna in srednje velika podjetja.

IDOP (The Croatian Institute for CSR), Hrvaška

The Croatian Institute for CSR (IDOP) je neprofitna, raziskovalna in svetovalna organizacija, ki se osredotoča na razvoj družbene odgovornosti podjetij, trajnosti in spodbujanje nefinančnega poročanja z neodvisnimi raziskavami, svetovanjem in predstavljanjem najboljših praks na Hrvaškem.

IDOP se osredotoča na izmenjavo strokovnega znanja na področju družbene odgovornosti z organiziranjem predavanj, delavnic in seminarjev za odrasle, podjetja in podjetnike o temah nefinančnega poročanja, trajnosti in strategij družbene odgovornosti.

Univerza LUM, Italija

LUM Jean Monnet University, ustanovljena leta 1995, je ena najbolj prepoznavnih in cenjenih univerz na jugu Italije. Ima dva glavna mednarodna raziskovalna programa, in sicer "Ekonomija in upravljanje naravnih virov" ter "Splošna teorija procesov: upravna, civilna, ustavna, kazenska in fiskalna." Je središče akademske odličnosti, ki se zavzema za napredovanje poučevanja in kakovosti raziskav in ustvarjanje vrhunskih menedžerjev, strokovnjakov in raziskovalcev. Je sodobna organizacija, ki lahko učinkovito prevaja načela poslovanja in upravljanja v izobraževanje, saj je opremljena za reševanje sedanjih trendov stalnih sprememb, globalizacije in internacionalizacije.

Pontis Foundation, Slovaška

Pontis je neprofitna organizacija, ustanovljena leta 1997, in je ena največjih donatorskih in operativnih fundacij na Slovaškem, dejavna na področju razvoja civilne družbe, družbene odgovornosti podjetij, korporativne filantropije in prostovoljstva. Pontis povezuje ljudi, podjetja in organizacije ter spodbuja izmenjavo strokovnega znanja v regijah srednje in vzhodne Evrope. Spodbujajo raznolikost na delovnem mestu, zaščito okolja, transparentnost in ustrezno poročanje o aktivnostih in programih družbene odgovornosti. Prav tako so vodilna svetovalna organizacija za vprašanja družbene odgovornosti podjetij in nefinančnega poročanja, vodijo pa tudi Business Leaders Forum - platformo slovaških in mednarodnih podjetij, ki delujejo na Slovaškem, in so aktivna pri spodbujanju družbene odgovornosti podjetij.

1. Nefinančno poročanje

Zakonodaja

V zadnjih treh letih se je na področju nefinančnega poročanja v Evropi marsikaj spremenilo in uredilo. Ustrezni zakoni so se začeli oblikovati leta 2011, ko je Evropska komisija v sporočilu z naslovom »Obnovljena strategija EU 2011-14 za družbeno odgovornost podjetij«¹ poudarila potrebo po izboljšanjem razkrivanju družbenih in okoljskih informacij večjih podjetij v EU. V skladu s tem je bila oktobra 2014 sprejeta Direktiva o nefinančnem poročanju (Direktiva 2014/95/EU). Nefinančna razkritja so ključna pri razumevanju in naslavljanju odgovornosti podjetij, ki jih ta imajo glede na svoje vplive na družbo, naravno okolje, zaposlene, spoštovanje človekovih pravic, ukrepe zoper anti-korupcijo in aktivno spodbujanje politike raznolikosti. Namen direktive je povečati število podjetij, ki poročajo o svojih nefinančnih informacijah, pa tudi izboljšati kakovost teh poročil in standardizirati njihovo obliko. To bo vplivalo na več kot 6000 velikih podjetij in skupin v EU, vključno z družbami, ki kotirajo na borzi, bankami, zavarovalnicami in subjekti javnega interesa.

Osrednji del

Trajnostno poročilo podaja informacije o ekonomskih, okoljskih, družbenih in upravljavskih vplivih in rezultatih delovanja organizacije (Global Reporting Initiative). Poročilo naj bi predstavljalo vizijo, vrednote in organizacijsko strukturo organizacije/podjetja, prav tako pa naj bi prikazalo povezavo med strategijo podjetja in zavezanostjo k trajnostnemu razvoju. Katere pa so največje koristi trajnostnega poročanja?

Gradnja zaupanja: Transparentnost podjetja glede nefinančnih kazalnikov zmanjšuje tveganje zmanjšanja ugleda ter odpira pot dialogu z deležniki, kot so stranke, lokalna skupnost ali investitorji.

Nadgradnja procesov in sistemov: Pisanje trajnostnega poročila pomaga pri analizi in nadgradnji notranjega upravljalkega sistema trajnostnega razvoja podjetja, kar vodi v zmanjševanje stroškov, boljše spremljanje posameznih kazalnikov, kot so poraba energije, CO2 emisije ali ločevanje odpadkov.

Razvoj vizije in strategije: Trajnost mora biti sestavni del poslovne strategije vsake družbe. Celovita analiza prednosti in pomanjkljivosti podjetja ter zbiranje povratnih informacij s strani deležnikov so močna orodja, ki lahko izboljšajo dolgoročno vizijo in strategijo družbe.

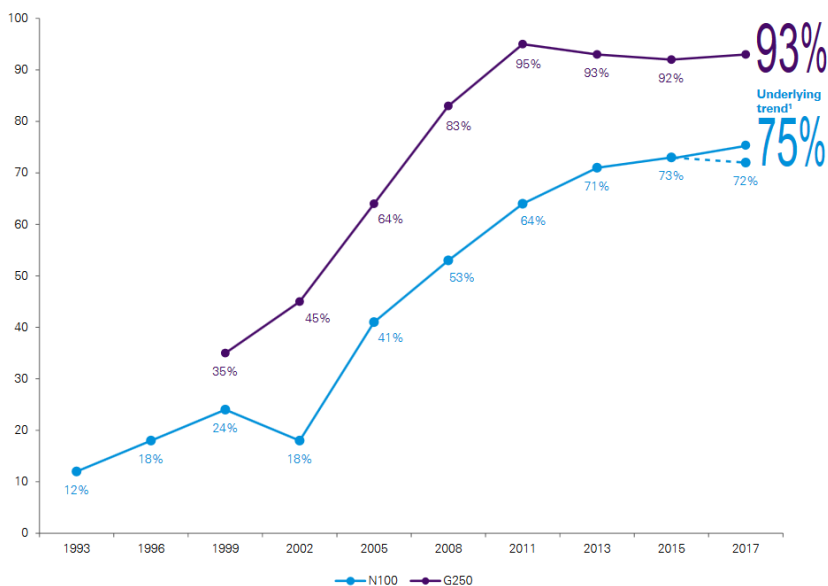
---

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:EN:PDF>

Večja skladnost poslovanja: Spremljanje in merjenje trajnostnega poslovanja lahko podjetjem pomaga pri izpolnjevanju zakonskih zahtev, preprečevanju kršitev le-teh in zbiranju potrebnih podatkov na bolj učinkovit in pregleden način.

Študija, ki jo je pred kratkim objavil **KMPG**, kaže, da so trajnostna poročila postala stalna praksa med srednjimi in velikimi podjetji po celotnem svetu, čeprav pretežno v evropskem prostoru. Razlog za takšno rast trajnostnih poročil v Evropi bi lahko bila **Direktiva 2014/95/EU**.

Rast svetovne stopnje trajnostnega poročanja od leta 1993

Vir: KPMG, Currents of change, The KPMG Survey of Corporate responsibility Reporting 2015, dostopno na: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/02/kpmg-international-survey-of-corporate-responsibility-reporting-2015.pdf>

Direktiva zahteva razkritje informacij od naslednjih podjetij:

- Podjetja s povprečnim številom zaposlenih, večjim od 500, z bilančno vsoto 20 milijonov EUR ali neto skupno 40 milijonov EUR, ki so uvrščena na organizirani borzni trg EU.
- Podjetja s povprečnim številom zaposlenih, večjim od 500, bilančno vsoto 20 milijonov EUR ali neto skupno 40 milijonov EUR, ki niso niso

uvrščena na organiziranem borzni trg EU, vendar jih države članice opredelijo kot subjekte javnega interesa

Od leta 2018 naprej morajo letna poročila teh podjetij vsebovati nefinančne izkaze z informacijami o politikah glede odgovornosti do okolja, odgovornosti do zaposlenih, spoštovanja človekovih pravic, antikorupcije in podkupovanja ter raznolikosti v upravnih odborih. Direktiva temelji na načelu "**poročaj ali pojasni**", kar pomeni, da v primeru, da se določeno vprašanje ne nanaša na organizacijo ali če obstajajo omejitve glede zaupnosti, mora podjetje jasno in utemeljeno razložiti, zakaj teh razkritij ni vključilo v poročilo. Države članice so morale Direktivo prenesti v svoje nacionalne zakonodaje do 6. decembra 2016. Med nacionalnimi zakonodajami na tem področju sicer obstaja več razlik, na primer pri opredelitvi subjektov javnega interesa, zagotavljanju preverjanja poročila s strani tretjih oseb, smernicah za poročanje in minimalni količini informacij, ki jih morajo poročila vsebovati, kar je prikazano spodaj:

Tabela: Status prenosa Direktive 2014/95/EU v posameznih državah EU

Country	Definition of a Large Undertaking	Definition of a Public Interest Entity	Report Topics and Content	Reporting Framework	Disclosure Format	Auditor's involvement	Non-compliance Penalties	Safe Harbour Principle	Diversity Reporting Required
Austria	=	o	=	=	o	=	o	=	o
Belgium	o	o	=	=	o	=	o	=	o
Bulgaria	=	o	=	o	o	o	o	=	o
Croatia	=	o	=	=	o	=	o	=	o
Cyprus	=	o	=	=	=	o	o	=	o
Czech Republic	o	o	=	=	o	=	o	=	=
Denmark	o	o	=	o	o	o	x	x	o
Estonia	o	=	=	=	o	=	x	x	o
Finland	=	=	=	=	=	=	o	=	=
France	=	o	=	=	o	o	o	=	=
Germany	=	o	=	=	o	x	o	=	=
Greece	o	o	o	=	o	=	o	=	=

Country	Definition of a Large Undertaking	Definition of a Public Interest Entity	Report Topics and Content	Reporting Framework	Disclosure Format	Auditor's involvement	Non-compliance Penalties	Safe Harbour Principle	Diversity Reporting Required
Hungary	=	o	=	=	o	=	o	x	=
Iceland	o	o	=	=	o	o	o	=	o
Ireland	=	=	=	=	=	=	o	=	o
Italy	=	o	=	o	o	o	o	=	=
Latvia	=	o	o	=	o	o	o	=	=
Lithuania	=	o	o	=	o	=	o	=	=
Luxembourg	o	o	=	=	=	=	o	=	=
Malta	=	=	o	=	o	=	o	=	=
The Netherlands	=	o	=	=	o	=	x	=	o
Norway	=	o	=	=	o	=	o	x	=
Poland	=	o	=	o	=	=	o	=	=
Portugal	o	o	=	=	=	=	o	=	=
Romania	o	o	o	=	=	o	o	=	=
Slovakia	=	o	=	o	o	=	o	x	=
Slovenia	=	=	o	=	o	=	o	=	o
Spain	=	o	o	o	o	=	x	=	=
Sweden	o	o	o	=	o	=	o	=	=
United Kingdom	o	=	=	=	o	o	o	=	=
LEGEND	= Requirements are the same as in the Directive o Requirements have been omitted x Requirements have been adapted								

Vir: Member State Implementation of Directive 2014/95/EU, CSR Europe, GRI, Accountability Europe, available at: http://www.globalsustain.org/files/CSR_Europe_GRI_EU_NFR_publication.pdf

Dobre prakse

Slovak Telekom, a.s., Slovaška

Slovak Telekom je največji telekomunikacijski operater na Slovaškem. Kot vodilni na trgu so se v podjetju prostovoljno zavezali, da bodo spoštovali načela etike in družbene odgovornosti do okolja ter vseh ostalih deležnikov. Načela družbene odgovornosti podjetij niso zajeta zgolj v filozofiji družbe, temveč so tudi del poslovne strategije, ki sicer temelji na načelih družbene odgovornosti matične družbe Deutsche Telekom. Slovak Telekom že od leta 2005 aktivno poroča o svojih nefinančnih kazalnikih. Leta 2016 objavljeno trajnostno poročilo je bilo šestič zapored pripravljeno v skladu s smernicami GRI (Global Reporting Initiative). To je bilo tudi njihovo prvo poročilo, ki je temeljilo na GRI G4. Poleg tega je bila uporaba smernic v poročilu potrjena tudi s strani tretje stranke – Pontis Foundation. "Slovak Telekom meni, da je trajnostno poročilo pomembno, saj pomaga oblikovati popolno sliko našega podjetja. Tako lahko ljudje na enem mestu najdejo različne pomembne informacije o našem podjetju. Vendar pa namen poročila ni le v številkah - kaže tudi na to, kako delujemo v odnosu do naše skupnosti, okolja in naših dobaviteljev. Prav tako ljudem omogoča, da se seznanijo z našimi vrednotami in organizacijsko kulturo," Tatiana Švrčková, višja strokovna sodelavka za družbeno odgovornost, Slovak Telekom. Vsa poročila lahko najdete [tukaj](#).²

Nefinančno poročanje, Hrvaška

Direktiva 2014/95/EU ali Direktiva o nefinančnem poročanju je bila prenesena v hrvaško zakonodajo z Zakonom o računovodstvu (Uradni list, št. 78/15). Vsebuje obveznost, da morajo podjetja z več kot 500 zaposlenimi in subjekti javnega interesa v letnih poročilih razkrivati tudi nefinančne podatke. Če podjetje ne razkrije informacij v zvezi z vplivom na okolje in družbo, mora nefinančna izjava zagotoviti jasno in utemeljeno obrazložitev, zakaj podjetje tega ni storilo. Obvezna je tudi izjava o raznolikosti, in sicer za vse subjekte javnega interesa z 250 ali več zaposlenimi. Kar zadeva vključenost revizorja, mora neodvisni ponudnik zanesljivih storitev preveriti samo navajanje izjave. Obstajajo tudi kazni za neskladnost: podjetja, ki ne razkrivajo nefinančnih informacij, so lahko kaznovana z globami med 1.333 in 13.333 EUR, prav tako pa bo Ministrstvo za finance na spletnih straneh objavilo seznam podjetij, ki se teh obveznosti ne bodo držala.

---

²<https://www.telekom.sk/o-spolocnosti-telekom/zodpovedne-podnikanie/sprava-o-zodpovednom-podnikani/>.

Illy Caffè S.p.A, Italija

Illycaffè je italijansko podjetje za praženje kave, specializirano za proizvodnjo kave - espresso. To mednarodno podjetje prodaja svoje izdelke v približno 131 državah po vsem svetu in zaposluje približno 800 ljudi. Illycaffè je pionir na področju družbene odgovornosti in trajnostnih praks v Italiji in po svetu. Podjetje letno izdaja trajnostno poročilo, ki temelji na strogih mednarodnih standardih in certifikatih. Podjetje med drugih dokazuje zavezanost družbeni odgovornosti tako, da že od konca osemdesetih let 20. stoletja niso kupili kave z mednarodnih borznih trgov, temveč neposredno od virov. Illy je prvo podjetje na svetu, ki je prejelo certifikat odgovornega procesa dobavne verige v trajnosti. Certificiranje, ki ga je podelilo podjetje DNV GL leta 2011, potrjuje dolgoročni trajnostni pristop podjetja k proizvodnji in odnosom z deležniki v celotni proizvodni verigi, zlasti z dobavitelji kave. Prav tako je prvo podjetje za kavo na svetu, ki je bilo leta 1996 certificirano v skladu s sistemom ISO 9001 za sistem vodenja kakovosti. Leta 2017 pa ga je Inštitut Ethisphere že petič zapored imenoval kot najbolj etično podjetje na svetu.

Nefinančno poročanje, Velika Britanija

Direktiva EU o nefinančnem poročanju je bila v zakonodajo Velike Britanije prenesena decembra 2016 v Zakonu o družbah, partnerstvih in skupinah. Glede na preteklo zakonodajo je potrebno omeniti dve večji spremembi novih predpisov. Prvič, poročanje bi moralo razkriti politike v zvezi z vprašanji boja proti korupciji in podkupovanju ter podatke o raznolikosti glede starosti, spola, izobrazbe in poklicnega ozadja. Število podjetij, na katere se direktiva nanaša, je 260, skupaj s 15000 hčerinskimi podjetji družb javnega interesa. Odgovorna organizacija na tem področju bo Svet za finančno poročanje, resorno ministrstvo pa bo Ministrstvo za gospodarstvo, energetiko in industrijsko strategijo. Potrebno bo opraviti tudi revizijo poročila, in sicer s strani neodvisnega ponudnika storitev, prav tako pa bodo kaznovane neskladnosti, višina globe pa bo odvisna od vsakega primera posebej posebej.

2. Spodbujanje predelave rabljenih materialov

Zakonodaja

Okvirna direktiva o odpadkih oziroma Direktiva 2008/98/ES, ki določa temeljne koncepte trajnostnega ravnanja z odpadki, naslavlja vse večji problem odpadkov v EU. Ambiciozna strategija EU za ravnanje z odpadki je do leta 2030 postavila cilj recikliranja 65% komunalnih odpadkov, 75% odpadne embalaže in prepoved odlaganja ločeno zbranih odpadkov. Ti cilji so zajeti v akcijskem načrtu EU za krožno gospodarstvo iz leta 2015. V skladu z direktivo mora ravnanje z odpadki upoštevati petstopenjsko hierarhijo odpadkov: preprečevanje nastajanja odpadkov, ponovno uporabo, recikliranje, predelavo in odstranjevanje. Številni ukrepi poudarjajo vse večji pomen spodbujanja predelave rabljenih materialov, ponovno uporabo odpadkov in recikliranje.

Eden od teh ukrepov izhaja iz direktive o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (DDV) oziroma Direktive 2006/112/ES. Ta direktiva državam članicam omogoča, da v svojo nacionalno zakonodajo prenesejo določbe glede prenosa davčne obveznosti za dobavo rabljenih materialov in odpadkov. To pomeni, da niti prodajalec niti kupec ne plačata DDV pri trgovanju z rabljenimi materiali. To spodbuja podjetja k prodaji odpadkov in rabljenih materialov ter olajšuje trgovino s sekundarnimi surovinami.

Osrednji del

Odpadki so velik okoljski, družbeni in gospodarski problem. Povprečni Evropejec proizvede okoli 481 kilogramov komunalnih odpadkov na leto. Skupaj z velikimi količinami odpadkov, ki nastanejo pri proizvodnji, gradnji, oskrbi z vodo in proizvodnji energije, se v EU vsako leto proizvede 3 milijarde ton odpadkov. Da bi zagotovili učinkovito rabo virov in zmanjšali izkoriščanje naravnih virov, je ustrezno ravnanje z odpadki ključnega pomena. Odpadek ni le dragocen vir, temveč tudi poslovna priložnost. Čeprav se ravnanje z odpadki izboljšuje, evropsko gospodarstvo trenutno še vedno izgublja veliko potencialnih sekundarnih surovin, kot so kovine, papir, plastika, les, steklo, itd..

Eno od ključnih področij Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo je uporaba sekundarnih surovin. Ponovno vključevanje teh materialov v začetek življenjskega cikla izdelka bi zmanjšalo stroške proizvodnje in naš vpliv na okolje. To bi industriji prihranilo stroške z ohranjanjem dragocenih virov, spodbujanjem inovacij pri razvoju izdelkov in spodbujalo gospodarsko rast. Poleg tega bi ustvarilo nova delovna mesta in okrepilo družbeno integracijo. Vendar sekundarne surovine še vedno predstavljajo le majhen delež materialov, ki so v EU v uporabi. Zato je Direktiva o DDV 2006/112/ES pomemben ukrep za spodbujanje uporabe sekundarnih surovin in olajšanje

trgovanja z odpadki. Direktiva preperečuje podjetjem, da preprosto odlagajo odpadke v okolje in jih spodbuja, da jih ponudijo v ponovno uporabo. Po drugi strani podjetja in trgovci z odpadki distribuirajo uporabljene materiale tistim, ki jih bodo uporabljali kot surovine, reciklirali ali uporabili na drug način. S temi metodami se materiali nenehno ponovno uporabijo v procesu, imenovanem krožno gospodarstvo. Gre za nasprotje linearnemu gospodarstvu, kjer model proizvodnje in porabe temelji na načelu »uporabi in zavrzi«. Direktiva o DDV podjetja spodbuja, da z učinkovito rabo virov in trajnostnim ravnanjem z odpadki poslujejo na okoljsko in družbeno odgovoren način.

Obstaja več ukrepov, ki bi v gospodarstvu še dodatno olajšali uporabo sekundarnih materialov:

- spodbujanje industrijske simbioze, kjer odpadki ali stranski proizvodi ene industrije postanejo materiali ali energija druge
- olajšanje zakonitega prevoza odpadkov med državami EU, pri čemer je treba sprejeti nadaljnje ukrepe za zmanjšanje števila nezakonitih pošiljk
- razvoj standardov kakovosti za sekundarne materiale, kjer je to potrebno, zlasti za plastiko
- analiza glavnih ovir za vzpostavitev in pravilno delovanje trgov sekundarnih materialov na ravni EU

Boljše delovanje trgov z odpadki v EU bi omogočilo podjetjem in industrijam, da dosežejo polni potencial in spodbudijo prehod v krožno gospodarstvo, gospodarno z viri. Študija Evropske komisije iz leta 2012 je pokazala, da bi popolno izvajanje zakonodaje EU o odpadkih prihranilo 72 milijard EUR letno in ustvarilo več kot 400 000 delovnih mest do leta 2020.

Dobre prakse

eSimbioza, Slovenija

eSimbioza je spletna platforma za spodbujanje krožnega gospodarstva v Sloveniji. Tri organizacije (Fakulteta za informacijske študije v Novem mestu (FIŠ), Komunala Novo mesto d. o. o. in Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto) so združile znanje v lokalnem partnerstvu, da bi zmanjšale odstotek odloženih odpadkov.

Pripravili so spletno orodje, ki omogoča vsakomur, da zlahka najde podjetja, ki imajo odpadne vire, in podjetja, ki uporabljajo te iste odpadke kot sekundarne surovine. Za ogled baze podatkov o ponudbi in/ali povpraševanju po odpadnih virih, ki jo trenutno vsebuje e-Simbioza, ni potrebna registracija, medtem ko je ta potrebna za dodajanje podjetja in kasnejšo oddajo ponudbe in/ali povpraševanja po odpadnih virih.

Spletna stran: <http://esimbioza.fis.unm.si/>

Unija Nova d.o.o, Hrvaška

Unija Nova je reciklažni obrat, specializiran za recikliranje vseh vrst odpadkov s skupno zmogljivostjo 80000 ton na leto. Unija Nova je vodilno podjetje na področju trajnostnega ravnanja z odpadki na Hrvaškem, ki nudi celovite rešitve za odpadno embalažo, steklo, PET, Al/Fe in papir ter vse druge vrste odpadkov.

Kot pooblaščen zbiralec različnih vrst odpadkov na Hrvaškem izvajajo najširše zbiranje odpadkov za vse vrste nenevarnih odpadkov in blago, ki ni primerno za nadaljnjo uporabo. Ponujajo tudi obratno logistično storitev, ki upošteva celoten življenjski cikel izdelka. Spletna stran: <http://www.unija-nova.hr/>

Orange Fiber, Italija

Orange Fiber je italijansko podjetje, ki izdeluje trajnostne tkanine iz lupin citrusov, tako da iz celuloze izvleče vlakna, ki se med industrijskim stiskanjem in predelavo pomaranč zavržejo. V Italiji se vsako leto proizvede več kot 1 milijon ton odpadkov agrumov, in do sedaj nihče ni razvil resnične alternative zavrženju lupin. Ta inovativna ideja ni prinesla le trajnostnosti v tekstilni industriji in naslovila okoljske problematike stranskih produktov s hrano, hkrati je ustvarila nova delovna mesta in spodbudila lokalno gospodarstvo. Z ustvarjanjem trajnostnega, biološko razgradljivega in okolju prijaznega materiala ponujajo inovacije tako za modno kot za agroživilsko industrijo. Spletna stran: <http://orangefiber.it/en/>

Material Mafia, Nemčija

Material Mafia je socialno podjetje s sedežem v Berlinu, ki se osredotoča na inovativne in ustvarjalne načine upcyclinga in ponovno uporabo rabljenih materialov. Ukvarjajo se s spreprečevanjem in prerazdelitvijo odpadkov, izobraževanjem in mreženjem. Zbirajo materiale in stranske proizvode, kot so les, plastika, pena, tekstil in pleksi steklo iz gledaliških produkcij, filmskih setov, muzejev in razstav. Nekatere odpadke pretvorijo v različne vsakodnevne predmete ali manjše kose pohištva. V letu 2014 so zbrali in distribuirali več kot 200 m³ lesa, vlaknenih plošč, plastike, papirja in drugih materialov. Če bi se s to prerazporeditvijo izognili približno polovici proizvodnje novih materialov, je bilo prihranjenih vsaj 345 ton emisij CO₂, je pokazala študija, ki jo je opravila TESS (Towards European Social Sustainability) v letu 2016. Spletna stran: <http://www.material-mafia.net/>

3. Doniranje hrane

Zakonodaja

Konec devetdesetih let prejšnjega stoletja so številne afere, povezane s hrano in živalsko krmo, opozorile na potrebo po določitvi standardov glede varnosti in higiene, povezane s hrano. EU se je odzvala s celovitim pravnim okvirjem za izboljšanje varnosti evropske hrane, za zagotavljanje visoke ravni varstva potrošnikov in za ponovno vzpostavitev zaupanja v verigo preskrbe s hrano. Leta 2002 je EU sprejela Splošno živilsko zakonodajo (Uredba (ES) št. 178/2002), ki določa splošna načela in zahteve živilske zakonodaje in določa postopke v zvezi z varnostjo hrane v vseh fazah proizvodnje in distribucije hrane in krme. Živilski sektor je od takrat dalje eden najbolj reguliranih sektorjev v EU. To podjetjem otežuje doniranje in redistribucijo presežne hrane, saj morajo upoštevati veliko predpisov glede varnosti hrane, higiene, sledljivosti in odgovornosti. To je olajšala Direktiva o DDV (Direktiva 2006/112/ES). Ta državam članicam omogoča, da v nacionalno zakonodajo prenesejo določbe v zvezi s prenosom davčne obveznosti za donirano hrano, ki se približuje roku uporabe.

Osrednji del

Zavržena hrana je eden največjih problemov našega časa, saj je tretjina vse hrane, proizvedene za prehrano ljudi na svetu, izgubljena ali zavržena. V državah v razvoju je nenamerna "izguba hrane" visoka zaradi slabe opreme, prevoza in shranjevanja. V razvitih državah so ravni zavržene hrane veliko večje, večinoma pa nastanejo na maloprodajni in potrošniški ravni in so pogosto povezane s prekomerno porabo. Ogljični odtis zavržene hrane je 3,3 gigaton letno, kar pomeni, da zavržena hrana predstavlja največje emisije toplogrednih plinov za ZDA in Kitajsko. V EU se vsako leto zavrže 89 milijonov ton hrane, s tem povezanimi stroški pa znašajo 143 milijard EUR (študija iz leta 2016). Hkrati 79 milijonov državljanov EU živi pod pragom revščine, 16 milijonov pa je odvisnih od pomoči v hrani iz dobrotelnih ustanov. Hrana, zavržena v Evropi, bi lahko dvakrat nahranila vse lačne ljudi na svetu (Evropska komisija, 2015). Največ zavržene hrane znotraj EU nastane na Nizozemskem (541 kg na prebivalca letno), najmanj pa v Sloveniji (72 kilogramov).

Naslov: Skupna zavržena hrana (v kg na osebo)

Zavržena hrana po državah: [vir³](#)

V EU večina zavržene hrane nastane na koncu verige, pri distribuciji in uporabi. To pomeni, da je eden od najboljših načinov za njeno zmanjšanje spodbujanje darovanja hrane. EU je uporabila Direktivo o DDV (Direktiva 2006/112/ES) kot način za spodbujanje doniranja presežnih živil v dobrodelne namene. V skladu z direktivo je treba plačati DDV za hrano, namenjeno darovanju. Vendar smernice za DDV navajajo, da je za donirano hrano davčna osnova nabavna cena doniranega blaga, ki pa se prilagodi stanju tega blaga ob donaciji. Kadar se živilo donira blizu izteka roka uporabe (kar pomeni, da hrana ni primerna za prodajo, vendar jo je mogoče varno zaužiti), se njegova vrednost lahko določi kot nič ali blizu nič.

Uvedba DDV na donirane viške hrane v različnih državah pa ostaja nejasna. Vprašanje je, ali se lahko tržna vrednost hrane blizu roka uporabnosti šteje kot nič? Če je tako, se lahko DDV opusti ali izvzame. Če temu ni tako, pa je še vedno ceneje, če se hrano zavrže namesto donira. Druga vrsta vprašanj

³ <http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170505STO73528/food-waste-the-problem-in-the-eu-in-numbers-infographic>

pa se nanaša na varnost hrane in higieno. Splošna živilska zakonodaja opredeljuje donacijo hrane kot "tržno operacijo", donatorje hrane pa kot "nosilce živilske dejavnosti". To pomeni, da morajo vsi akterji, ki sodelujejo pri darovanju hrane, spoštovati zakonodajo EU o zdravju in varnosti hrane. Z drugimi besedami, donatorji živil so v celoti odgovorni za varnost hrane na vseh stopnjah prehranske verige. Morebitni donatorji živil se pogosto odločijo, da bodo presežek hrane zavrgli namesto donirali, da bi se izognili tveganjem, kot je ogrožanje ugleda in soočanje s tožbami v primeru zastrupitve s hrano. Količina hrane, ki je podarjena bankam hrane in dobrotelnim ustanovam, je v EU le majhen del presežka hrane. Še vedno nimamo skupnega evropskega zakonodajnega okvira o darovanju hrane, niti razumljivih smernic. Zato je za zmanjšanje zavržene hrane, izboljšanje učinkovitosti virov in odpravljanje pomanjkanja hrane v EU nadaljnje olajševanje postopkov doniranja hrane nujno.

Dobre prakse

Zakon dobrega samarijana, Italija

Italija je bila prva država v EU, ki je uvedla zakonodajo, ki omejuje odgovornost donatorjev živil. Ta zakon, ki se imenuje tudi "Zakon dobrega samarijana", temelji na pravnem načelu, ki tiste, ki pomagajo v dobri veri, ščiti pred civilnimi ali kazenskimi posledicami njihovih dejanj. Zakon prepoznava banke hrane kot končni člen v prehrambeni verigi (tj. končni potrošniki doniranih izdelkov). Zakon je bil prepoznan kot ena izmed najboljših praks in regulativnih instrumentov držav članic na področju doniranja presežne hrane. Zato v Italiji obstajajo številne uspešne pobude, ki preraždeljujejo presežno hrano.

Dukat d.d., Hrvaška

Dukat je vodilna hrvaška mlekarna in del skupine Lactalis Group, vodilnega svetovnega proizvajalca mlečnih izdelkov in sira. Že več let donirajo mlečne izdelke javnim kuhinjam, dobrodelnim trgovinam s hrano in humanitarnim združenjem. Dukat ponuja mlečne izdelke več kot 20000 socialno šibkim državljanom in otrokom v stiski. Po tem, ko je doniranje hrane na Hrvaškem s prenosom DDV direktive postalo olajšano, je Dukat še povečal svoje donacije. Leta 2016 so podarili 244 ton mlečnih izdelkov 36 socialnim trgovinam, ljudskim kuhinjam in humanitarnim organizacijam ter pomagali 26000 državljanom in otrokom v stiski. Humanitarna združenja so prejela 27% donacij, enako kot dobrodelne trgovine. Kuhinje so prejele 24%, ostalo pa je bilo razdeljeno med sirotišnice, Rdeči križ in Karitas. Prav tako so eden glavnih donatorjev in podpornikov hrvaške banke hrane.

Spletna stran: <http://www.dukat.hr/>

Elysia Catering, Združeno Kraljestvo

VZdruženem kraljestvu se vsako leto zavrže 15 milijonov ton hrane. Krivci so proizvajalci, trgovci na drobno in gospodinjstva – samo slednja zavržejo 7,7 milijona ton hrane letno. Elysia kupuje presežke hrane, kot so sir, kruh, marmelada, rogljički in kosmiči, od lokalnih proizvajalcev. Nato izdeluje kanapeje in zajtrke za londonske pisarne in dogodke. To podjetjem omogoča, da imajo pozitiven družbeni in okoljski vpliv na preprost in cenovno dostopen način. Senzibilizira tudi potrošnike, da je presežna hrana lahko okusna. Leta 2017 so s tem prihranili več kot 4 tone hrane. Vse svoje dobave hrane izvajajo bodisi peš ali s kolesom.

Spletna stran: www.elysiacatering.com

Vegi večerja za brezdomce, Nemčija

Namen projekta je nasloviti dve zelo različni temi: zavrženo hrano in socialno izključenost brezdomcev v Berlinu. Brezdomci nimajo veliko stikov z ljudmi iz različnih družbeno-ekonomskih ali kulturnih okolij, njihovi stiki so navadno omejeni na druge brezdomce in socialne delavce. Hrano, ki bi se drugače zavržla, donirajo trgovci, restavracije in občasno druge mreže za izmenjavo hrane. Lokacijo in vse stroške komunalnih storitev zagotavlja občina Berlin. Kdorkoli želi podpreti idejo, lahko v zameno za obrok donira sredstva, ni pa potrebno.

Spletna stran:

<https://www.facebook.com/groups/homelessveggiedinner/about/>

4. Eko oznake

Zakonodaja

Eko oznake so prostovoljni instrumenti varovanja okolja, ki se uporabljajo na izdelkih in storitvah, da potrošnike obveščajo o tem, da so izdelki manj škodljivi za okolje. Število ekoloških oznak nenehno raste, mnoge pa so le lastne deklaracije brez sistema preverjanja tretjih oseb. Da bi se izognili nadaljnji zmedbi, je bila potreba po boljši ureditvi tržnih in certifikacijskih procesov vedno večja. Cilj EU znaka za okolje, ustanovljenega leta 1992, je tako spodbujati izdelke in storitve z manjšim vplivom na okolje in pomagati evropskim potrošnikom, da prepoznajo okolju prijaznejše izdelke. Uredba (ES) št. 66/2010 je določila pravni okvir, s katerim je vzpostavila zahteve sistema podeljevanja EU eko oznake. Sistem EU eko oznake je del politike EU za spodbujanje bolj trajnostne porabe in proizvodnje različnih skupin neživilskih izdelkov. Obstaja tudi zakonodaja, namenjena pravilnemu označevanju in identifikaciji živil. Splošna živilska zakonodaja določa pravice potrošnikov do varne hrane in točnih informacij o vsebini in sestavi živilskih izdelkov. Uredbe o okoljskih merilih za označevanje živil so Uredba (ES) št. 834/2007 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov ter Uredba (ES) št. 889/2008 o določitvi podrobnih pravil glede ekološke pridelave, označevanja in nadzora.

Osrednji del

Eko oznake so sistemi označevanja živil in potrošniških izdelkov. Kot oblika merjenja trajnosti merijo onesnaževanje, porabo energije in negativne ekološke vplive, ki se pojavijo med življenjskim ciklom izdelka. Imajo dva cilja: prvič, da potrošnikom zagotovijo več informacij o okoljskih vplivih njihove porabe in ustvarjajo spremembo v smeri okolju prijaznejših vzorcev potrošnje. Drugič, proizvajalce in vlade spodbujajo k izboljšanju okoljskih standardov izdelkov in storitev. Vendar pa število oznak zelo otežuje odločitve potrošnikov. Nekatere eko oznake gradijo kredibilnost na podlagi kompleksnih standardov, ki so jih razvili strokovnjaki v sodelovanju z različnimi zainteresiranimi stranmi, druge pa namerno zavajajo.

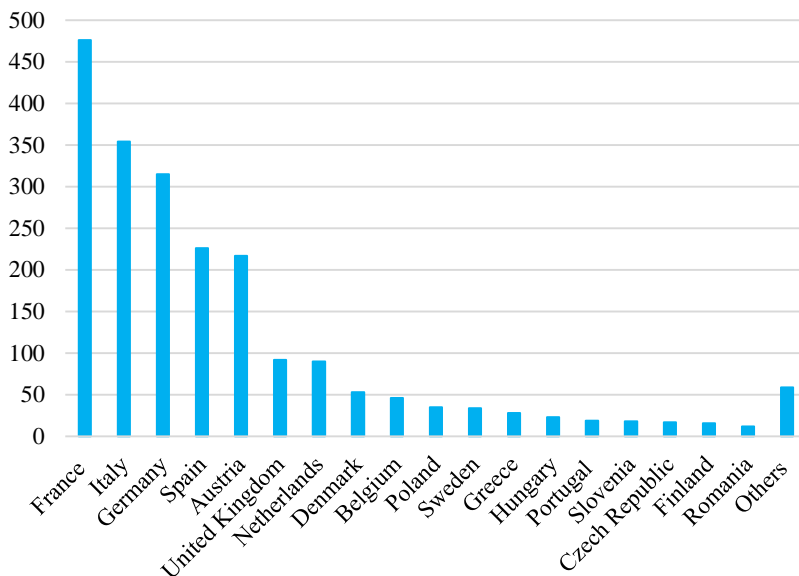
Po raziskavi o navadah potrošnikov Eurobarometer iz leta 2011 skoraj polovica evropskih državljanov ne zaupa okoljskim navedbam, tretjina pa jih je zaradi tovrstnih izjav zmedena. Da bi preprečili zmedo med potrošniki in jih izobraževali, EU nenehno usmerja pozornost javnosti k okolju prijaznim izdelkom in storitvam. EU eko oznaka je edini uradni evropski znak za okolje, ki evropskim državljanom pomaga pri prepoznavanju proizvodov in storitev z

zmanjšanim vplivom na okolje tekom celotnega življenjskega cikla. Znak se na podlagi določenih meril podeljuje za številne skupine neživilskih izdelkov, kot so čistila, oblačila, tekstil, papir, elektronska oprema, pohištvo, gospodinjski aparati in turistične nastanitve. Ta merila se razvijajo in pregledujejo v sodelovanju s strokovnjaki, industrijo, potrošniškimi organizacijami in okoljskimi nevladnimi organizacijami ter se pregledujejo vsakih 3 do 5 let.

Rast števila proizvodov in storitev s pridobljeno EU eko oznako kaže, da podjetja postajajo vse bolj zavezana k trajnosti in varstvu okolja. Tudi potrošniki vedno bolj razumejo in cenijo to vrsto dodane vrednosti za izdelke in storitve

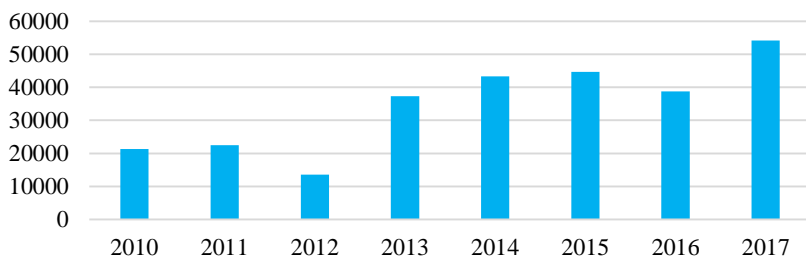
Naslov grafa: Skupno število licenc EU eko oznak po državah

Vir⁴

⁴ <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/facts-and-figures.html>

Naslov grafa: rast števila izdelkov in storitev z EU eko oznako od 2010-2017

Vir⁵

Skoraj ena tretjina eko oznak na svetu je osredotočena na agroživilski sektor. Veliko predpisov EU je namenjenih pravilnemu označevanju živil, prepoznavanju in zagotavljanju celovitih informacij o vsebini in sestavi živil. Regionalne skupine ekoloških kmetov so začele razvijati eko standarde pred več kot 40 leti. Danes je po svetu na stotine zasebnih, regionalnih in nacionalnih bioloških oznak, kot so Ecoland, Biokreis in Ecovin v Nemčiji, Bio Suisse v Švici in Biodar in Sloveniji. Uredba EU o ekološkem kmetovanju pokriva ne le proizvodnjo in predelavo, ampak tudi nadzor in označevanje ekološke hrane. Evropska komisija je leta 2010 napovedala nova pravila o ekološki hrani in nov ekološki logotip EU, imenovan Evrolist. Nov logotip se lahko uporablja le na živilih, ki so v skladu s strogimi predpisi EU o ekološkem kmetovanju in služi kot orodje za osveščanje potrošnikov o bolj trajnostnih odločitvah.

Dobre prakse

Barilla Bio, Italija

Barilla je vodilni svetovni proizvajalec testenin, omak in pekovskih izdelkov. Leta 2016 je družba začela izdelovati produktno linijo, ki je v celoti podpirala trajnost, ne da bi zanemarjala konkurenčnost: "Barilla Bio". Testenine Bio Barilla, ki jih tržijo kot 100% ekološke in 100% italijanske, nadzira inšpekcijski organ, ki ga je pooblastilo Ministrstvo za kmetijstvo, prehrano in gozdarstvo v Italiji in neodvisni sistemi potrjevanja tretjih strank v EU. Barilla Bio je bil certificiran kot ekološki izdelek in je pridobil oznako "Evrolist". Ta je strogo urejen ekološki logotip Evropske unije za opredelitev ekoloških živil in njihovega izvora.

⁵ <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/facts-and-figures.html>

Blue Angel, Nemčija

Prva eko oznaka, znana kot Modri angel (Der Blaue Engel) je bila uvedena v Nemčiji leta 1977. Modri angel je najstarejša eko oznaka na svetu in je pionir pri določanju standardov za ohranjanje okolja in trajnost za široko paleto izdelkov. Ustanovila jo je nemška vlada, zajema pa več kot 12.000 izdelkov iz 1500 podjetij. Njena merila vključujejo učinkovito uporabo fosilnih goriv, izdelke z manjšim vplivom na podnebje, zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in ohranjanje virov. Modri angel je nedvomno uspešna zgodba o odličnosti in učinkovitosti, ki služi tako okolju kot ljudem.

Spletna stran: <https://www.blauer-engel.de/>

Biodar, Slovenija

Biodar je najbolj razširjena kolektivna blagovna znamka za ekološka živila slovenskega porekla. Gre za živila, pridelana in predelana po standardih Zveze združenj ekoloških kmetov Slovenije, ki združuje 8 regionalnih slovenskih združenj ekoloških kmetov. Skupaj obsega več kot 1.200 kmetij, ki nadzorujejo ekološko pridelavo, zaradi česar je največja slovenska organizacija ekoloških proizvajalcev. Biodar je blagovna znamka, namenjena predvsem lažjem prepoznavanju slovenskih ekoloških proizvodov. Vsi izdelki, označeni z oznako Biodar, so izdelani v Sloveniji.

EcoBianco, Hrvaška

EcoBianco je ekološki detergent za perilo, ki ga je izdelalo hrvaško podjetje *Ecology 108*. Izdelek izkazuje največje možno spoštovanje do okolja: varčuje z energijo, saj učinkovito pere pri 20°C, pakiranje pa je kompaktno in izdelano iz recikliranega papirja. Prav tako ne vsebuje živalskih proizvodov in ni preizkušen na živalih. EcoBianco je osredotočen tudi na zdravje potrošnikov: njegova sestava je bila ustvarjena za zmanjšanje tveganja alergij in ne vsebuje barvil, optičnih belil ali parfumov. EcoBianco je v kategoriji "Detergenti za pranje perila" pridobil EU eko oznako z najvišjimi možnimi točkami zaradi majhnega okoljskega vpliva izdelka v celotnem življenjskem ciklu, vključno s proizvodnjo, uporabo in pakiranjem. EU eko oznaka za detergente za pranje perila zagotavlja tudi zmanjšanje porabe energije, večjo biorazgradljivost, nadzor škodljivega izpusta plinov, odgovorno uporabo virov in zanesljive informacije za potrošnike.

Spletna stran: <http://ecology108.com/>

5. Zaposlovanje invalidov

Zakonodaja

Evropska unija je sprejela številne antidiskriminacijske zakone, ki zagotavljajo načelo enakega obravnavanja pri zaposlovanju, izobraževanju, dostopu do stanovanja, zdravstvenega varstva in pokojninskih sistemov. Splošni okvir za enako obravnavo pri zaposlovanju in delu je urejen z okvirno direktivo o zaposlovanju 2000/78 /ES, ki prepoveduje diskriminacijo na podlagi vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti in spolne usmerjenosti.

Da bi zagotovili enako obravnavo invalidov, si morajo delodajalci prizadevati za izvajanje prilagoditvenih ukrepov, kot je zagotovitev varnih stopnic, klančin in dvigal. Direktiva temelji na prejšnji zakonodaji, predvsem Priporočilu 86/379/EGS o zaposlovanju invalidov. Priporočilo je določilo okvir in primere pozitivnih ukrepov, ki spodbujajo zaposlovanje invalidov. Pozitivni ukrepi so namreč potrebni za boj proti diskriminaciji. Eden takih ukrepov je določanje odstotnih ciljev za zaposlovanje invalidov v podjetjih z določenim številom zaposlenih. Ta politika je bila med državami članicami različno implementirana, večina od njih pa zahteva, da mora vsako podjetje z več kot 15 zaposlenimi zaposlovati vsaj eno invalidno osebo.

Osrednji del

Ustvarjanje vključujočega delovnega okolja je pomemben del družbene odgovornosti podjetij, ki vsebuje tudi spoštovanje človekovih pravic. Osebe s posebnimi potrebami so ena izmed najbolj ranljivih skupin na trgu dela, saj so postavljene v slabši položaj in zato težje zaposljive. Obstoječi podatki kažejo, da ima eden od šestih državljanov EU, starih od 16 do 64 let, dolgotrajno zdravstveno težavo ali invalidnost, hkrati pa tretjina teh ljudi nima nobenih omejitev glede sposobnosti za delo. Osebe s posebnimi potrebami so pomemben del prebivalstva, zato je njihovo družbeno in ekonomsko vključevanje pri oblikovanju vključujoče, trajnostne in uspešne družbe bistvenega pomena. Toda podatki kažejo, da se invalidi srečujejo z velikimi ovirami. Na ravni EU 57% invalidov, starih med 20 in 64 let, sodeluje na trgu dela (so zaposleni ali brezposelni, a aktivno iščejo delo), v primerjavi z 80% ljudi brez invalidnosti. Na ravni EU je približno 47% invalidov zaposlenih, v primerjavi z 72% oseb brez invalidnosti. Stopnja brezposelnosti invalidov je v primerjavi z osebami brez invalidnosti višja. Poleg tega 19% mladih s posebnimi potrebami zgodaj prekine šolanje, kar je višji odstotek kot pri mladih brez posebnih potreb.

Razmere v državah EU se zelo razlikujejo. Medtem ko je stopnja zaposlenosti oseb brez invalidnosti precej podobna, se stopnja zaposlenosti invalidov razlikuje: stopnja zaposlenosti je zelo nizka na Hrvaškem (20%) in v Grčiji (30%), in višja v Nemčiji (57%) in na Švedskem (59%).

Nekateri instrumenti na državni in podjetniški ravni, katerih cilj je povečati stopnjo zaposlenosti invalidov:

- Kvotni sistem
- Poklicna in/ali zaposlitvena rehabilitacija
- Subvencije plač
- Prilagajanje delovnih mest
- Oprostitev plačevanja prispevkov
- Spodbude za zaposlovanje invalidov
- Bonusi za preseganje kvote
- Programi socialnega vključevanja

V Sloveniji tako obstaja sistem kvot, podoben tistemu na Hrvaškem, Slovaškem in v drugih državah EU. Delodajalci, ki zaposlujejo najmanj 20 zaposlenih, morajo zagotoviti, da je določen delež celotnega števila zaposlenih invalidov. Kvota ne sme biti nižja od 2% in ne višja od 6%. Ta odstotek se razlikuje glede na standardno dejavnost posameznega podjetja. Kvote se lahko dosežejo z ustreznim odstotkom zaposlenih invalidov ali pa z zagotavljanjem štipendij ali rednim izobraževanjem invalidov, ter s sodelovanjem z invalidskimi podjetji. Delodajalec, ki ne izpolnjuje kvote, mora plačati prispevek v višini 70% (približno 550 €) minimalne plače za vsako osebo z invalidnostjo, ki bi jo morali zaposliti. Prispevek se plačuje v Sklad za spodbujanje zaposlovanja invalidov.

Dobre prakse

Sainsbury's, Združeno Kraljestvo

Sainsbury's je druga največja veriga supermarketov v Združenem kraljestvu, s 15,8% tržnim deležem in 162.700 zaposlenimi (2016). Kot velik delodajalec so zaposlovanje invalidov postavili kot prioriteto področje. Leta 2008 je Sainsbury's uvedel program zaposlovanja "Ti zmoreš - You Can", ki je do zaposlitve pomagal 23.500 težje zaposljivim ljudem. Sainsbury's je partner z organizacijami, ki zagotavljajo podporo pred zaposlitvijo. Tako na primer kandidati, ki se prijavijo za program People Plus, prejmejo kvalifikacijo 1. stopnje, tudi če niso uspešni. Poleg tega Sainsbury's skupaj z organizacijo Mencap (dobrodelna ustanova za pomoč pri učenju) zagotavlja tedensko delovno prakso tistim, ki nimajo delovnih izkušenj. Po mnenju g. Fallowfielda ima program "Ti zmoreš" veliko smisla tudi s poslovnega vidika: raznolikost povečuje produktivnost, Sainsburyju pa omogoča, da izkoristi velik, sicer težko dosegljiv bazen talentov, in pritegne visoko kvalificirane kandidate.

Capjob, Nemčija

V Nemčiji je zavest o potrebah invalidov na visoki ravni, njihovo vključevanje pa je sestavni del državne strategije. Enake pravice in nediskriminacija so obvezni ukrepi v politiki zaposlovanja, podjetja pa prav tako spodbujajo zaposlovanje invalidov. Nemčija je polna primerov dobrih praks na tem področju. Portal www.capjob.de kaže, da lahko dobra organizacija in dobro povezana dejanja koristita gospodarstvu in invalidom. Ta spletna stran je največji portal za zaposlovanje invalidov, ki ponuja delovna mesta na različnih področjih: informacijske in komunikacijske tehnologije, telekomunikacije, trgovina, analiza podatkov itd. Mnoga podjetja, ki se pridružijo, se zavedajo, da je to koristno tako za njihov ugled kot za finančno uspešnost. Kot most med podjetji in invalidnimi osebami so takšne spletne strani odlični primer dobre prakse.

Želva, Slovenija

Želva je podjetje za usposabljanje in zaposlovanje invalidov, ustanovljeno leta 1991 na predlog Zavoda RS za zaposlovanje. Osnovno poslanstvo je usposabljanje in zaposlovanje oseb s posebnimi potrebami (predvsem motnjo v duševnem razvoju) in drugih, težje zaposljivih oseb ter iskanje novih zaposlitvenih priložnosti zanje.

Njihove aktivnosti vključujejo mizarstvo delavnico, kjer izdelujejo pohištvo po meri, vrtnarske in komunalne storitve, urejanje in vzdrževanje vrtov in okolice, slikopleskarska dela in selitve. Prav tako izvajajo upravljanje in vzdrževanje stavb, kot je izvajanje manjših popravil, skrb za čisto in urejeno stavbo ter urejanje pripadajočih zelenih površin (košnja trave, obrezovanje dreves, živih mej) in čiščenje.

Act Konto, Hrvaška

Act Konto d.o.o. je majhno podjetje, specializirano za zagotavljanje strokovnih računovodskih storitev in finančnega svetovanja neprofitnim organizacijam in socialnim podjetjem na Hrvaškem. 75 odstotkov njihove delovne sile sestavljajo invalidi. Leta 2014 so prejeli nagrado za raznolikost človeških virov v kategoriji "Enakost oseb s posebnimi potrebami". Nagrada izpostavlja delodajalce, ki spodbujajo raznolikost na delovnem mestu, boj proti diskriminaciji in spodbujajo zaposlovanje socialno ranljivih skupin. Act Konto d.o.o. je bil ustanovljen leta 2009 s strani skupine Act, da bi zagotovil knjigovodske in računovodske storitve za civilno družbo in neprofitne organizacije. V letu 2012 je skupina prenesla svoje lastništvo na zaposlene.

6. Okvirna direktiva o vodah

Zakonodaja

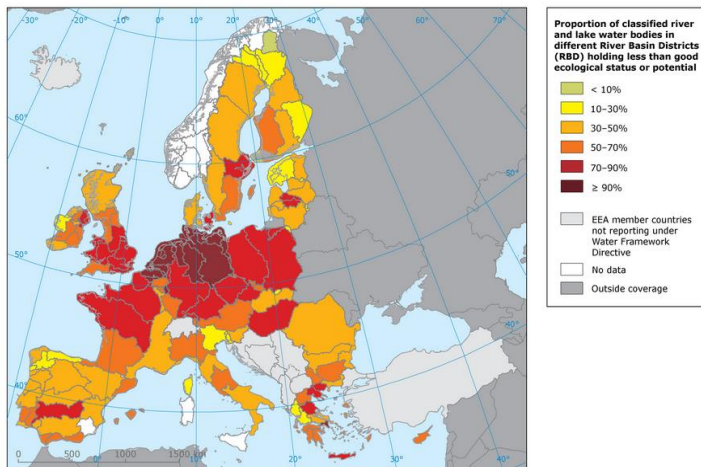
Priprava skupne zakonodaje o vodi je bil eden od glavnih političnih izzivov Evropske unije od sedemdesetih let 20. stoletja. Ključne zakonodajne korake, ki so privedli do sedanje direktive, je mogoče razdeliti na dve obdobji. Prvi val v sedemdesetih in osemdesetih letih se je osredotočil predvsem na standarde kakovosti za nekatere vrste vode. Direktiva o kopalnih vodah (76/160/EGS) je prinesla drastične izboljšave kakovosti kopalne vode v Evropi. Direktiva o pitni vodi (80/778/EEC) je določila kakovost pitne vode iz pipe. V devetdesetih letih je drugi val evropske zakonodaje o vodah z direktivami o čiščenju komunalne odpadne vode, onesnaževanju nitratov iz kmetijstva in integriranim onesnaževanjem in preprečevanjem obravnaval ključne vire onesnaževanja - odpadno vodo, kmetijstvo in večje industrijske panoge. Potreba po celovitejši evropski zakonodaji o vodah je rasla. Evropska komisija je potrebovala še 10 let za objavo prvega predloga nove direktive. Po intenzivnem in zapletenem postopku soodločanja je direktiva končno začela veljati decembra 2000. Okvirna direktiva o vodah EU (2000/60/ES) je vzpostavila okvir za ukrepe EU na področju vodne politike, zakonodaje o vodah in razširila obseg varstva voda.

Osrednji del

Voda je ključni vir za gospodarstvo in je v samem jedru trajnostnega razvoja. V kontekstu EU je ključni element na dnevnem redu o rasti, delovnih mestih in naložbah, saj vsi gospodarski sektorji potrebujejo vodo za svoje dejavnosti, pa tudi zato, ker vodni sektor neposredno vključuje 9000 aktivnih majhnih in srednje velikih podjetij in skoraj 600.000 delovnih mest v vodnih storitvah. V Evropi so glavni uporabniki vode energija (44%), kmetijstvo (24%), javna oskrba z vodo (21%) ter industrijski in storitveni sektor (11%). Predvideva se, da se bo povpraševanje po vodi v vseh sektorjih do leta 2030 povečalo za 16%, pri čemer bodo k povečanju prispevale tudi podnebne spremembe in vplivale na oskrbo z vodo. Vloge družbene odgovornosti podjetij pri trajnostnem upravljanju z vodo se vedno bolj zavedamo, saj podjetja vse bolj prepoznajo svoj potencial za tako negativne kot pozitivne vplive na vodo in naraščajočo gospodarsko vrednost vode. Evropska vodna politika je urejena z okvirno direktivo o vodah. Direktiva je vzpostavila pravni okvir za zaščito in obnovo čiste vode v Evropi ter zagotovila njeno dolgoročno, trajnostno rabo. Namen direktive je vsem evropskim državljanom omogočiti dostop do kakovostne vode v zadostni količini in

zagotoviti dobro stanje (zdrav ekosistem in nizka stopnja kemičnega onesnaženja) vseh vodnih teles v Evropi.

Zemljevid 1: Delež razvrščenih rečnih in jezerskih vodnih teles v različnih vodnih območjih, ki imajo manj kot dober ekološki status ali potencial

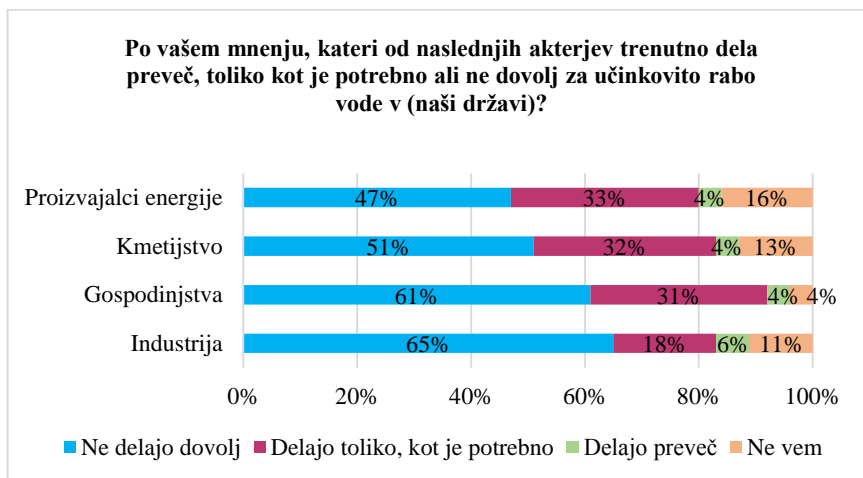

Vir: [WISE WFD Database](#), [link](#)⁶

Namen direktive je zagotoviti trajnostno rabo vode tako s strani posameznikov kot podjetij. V vodnem gospodarstvu je uvedla več inovativnih načel, kot so udeležba javnosti pri načrtovanju in določanju cen vode. Ustrezno določanje cen vode je še posebej pomembno, saj deluje kot spodbuda za trajnostno rabo vodnih virov. Države članice morajo zagotoviti, da cena, ki se zaračuna porabnikom vode, odraža njene dejanske stroške v skladu z načeli "onesnaževalec plača" in "uporabnik plača". Uporabniki voda, kot so industrija, kmetje in gospodinjstva, morajo plačati celotne stroške vodovodnih storitev, ki jih prejemajo. Politike cen bi morale povečati učinkovitost rabe vode in rešiti vprašanja prekomerne porabe, pomanjkanja vode in suše. Vendar so se od sprejetja direktive leta 2000 pritiski na vodo dramatično povečali. Poleg okoljskih pritiskov, kot so poplave in suše, se povečujejo pritiski na vodo iz kmetijstva, industrije, proizvodnje energije, prometa, turizma in drugih sektorjev. Predvideva se, da se bo povpraševanje po vodah v vseh sektorjih v EU do leta 2030 povečalo za 16%. Čeprav ima Evropa na splošno zadostne vodne vire, v nekaterih regijah postaja pomanjkanje vode pogost pojav. Po raziskavi Eurobarometra 2012 večina

⁶ <https://www.eea.europa.eu/soer-2015/europe/freshwater>

Evropejcev (68%) meni, da so kakovost vode in težave z njeno kakovostjo resna vprašanja.

Vir⁷

Večina državljanov EU meni, da industrija (65%), gospodinjstva (61%), kmetijstvo (51%) in proizvajalci energije (47%) ne naredijo dovolj, da bi učinkovito uporabljali vodo. Državljeni vidijo kemično onesnaženje kot največjo grožnjo vodnim virom. Približno tri četrtine Evropejcev (73%) želi, da EU predlaga dodatne ukrepe za reševanje problemov z vodo v Evropi, pri čemer naj se osredotoča na zmanjšanje onesnaževanja voda iz industrije in kmetijstva.

Dobre prakse

Freewa, Hrvaška

Freewa je majhno hrvaško zagonsko podjetje, ustanovljeno leta 2016, ki zagotavlja platformo za olajšanje uporabe brezplačnih vodnih virov. Gre za spletno platformo, mobilno aplikacijo za kartiranje prostorov pitne vode, in okolju prijazno steklenico za vodo. Freewa del dobička investira v družbeno odgovorne in trajnostne projekte na področju voda. Medtem ko steklenica pomaga zmanjšati onesnaženost s plastiko, aplikacija za mobilne naprave pomaga ljudem, da najdejo čiste vodne vire.

⁷ http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_344_en.pdf

Burberry, Združeno Kraljestvo

Burberry je znana britanska luksuzna znamka, ki prodaja modna oblačila in dodatke. Čeprav luksuzni sektor ni najbolj znan po svojih prizadevanjih za družbeno odgovorne prakse, je Burberry sprejel pionirske ukrepe za zmanjšanje porabe vode. Nedavno je bil prepoznan v Greenpeaceovi kampanji Detox Catwalk, ki spremlja onesnaževanje in obdelavo vode v modni industriji. Poleg tega je družba Burberry določila standarde, smernice in predloge za poročanje svojih dobaviteljev glede tega vprašanja. Posledično je 80% njihovih dobaviteljev objavilo podatke o nevarnih kemikalijah. Burberry poudarja pomen modnih blagovnih znamk, da prevzamejo svojo odgovornost do družbe, zlasti ker je modna industrija ena najbolj vodno intenzivnih industrij na svetu.

Kampanja Voda iz pipe, Slovenija

Slovenija se lahko pohvali z eno izmed najbolj kakovostnih pitnih vod v Evropi. Kljub temu veliko ljudi posega po ustekleničeni vodi, ki veliko bolj obremenjuje okolje kot voda iz pipe in je tudi bolj nezdrava. V Sloveniji je voda iz pipe v povprečju 225-krat cenejša od ustekleničene. Cilj je spodbujati prednosti pitne vode za okolje in zdravje ter spodbujati ljudi k pitni vodi doma, na delovnem mestu in v javnih prostorih.

V Ljubljani pa lahko uporabljamo mobilno aplikacijo »Voda iz pipe Ljubljana«, ki informira meščane in turiste o prosto dostopni vodi iz 17 pitnikov po celi Ljubljani.

Heineken, Slovaška

Ker je Heineken eden največjih pivovarjev na svetu, je zanje izjemno pomembno, da vodo uporabljajo trajnostno in zagotovijo, da njihovi dobavitelji storijo enako. Heineken uporablja vodo v svoji celotni dobavni verigi, od virov do končnih izdelkov. Na Slovaškem ima družba Heineken svojo lastno čistilno napravo v Hurbanovu, bioplin, proizveden med postopkom obdelave, pa se nato uporablja za proizvodnjo električne energije. Na ta način se lahko proizvede skoraj 500.000 kilovatnih ur zelene električne energije letno. Pivovarna Heineken prihrani več kot 35.000 m³ vode na leto, kar je približno letna poraba vode v 250 slovaških gospodinjstvih. Ker je varovanje vodnih virov eno od šestih osrednjih področij Heinekena, želijo do leta 2020 zmanjšati porabo vode v pivovarnah za približno 30%.

FUNDED BY:

Erasmus+

Ta projekt je bil financiran s podporo Evropske komisije.
Ta publikacija odraža samo mnenja njenih avtorjev in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo podatkov, ki jih publikacija vsebuje.

